

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **O. Z. P., spol. s r. o., B., S. V. X.**, zastúpeného advokátkou a konateľkou JUDr. D. B. , AK JUDr. D. B., s.r.o., T., P. X., proti žalovanému **JUDr. J. B., správca konkurznej podstaty P. S. S., a. s. v konkurze, Ž., H. X.**, IČO: X., o **určenie pohľadávky proti podstate**, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp.zn. 52 Cbi 7/08, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. októbra 2009, č. k. 3 Obo 153/08- 97, takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. októbra 2009, č.k. 3 Obo 153/08-97 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. septembra 2008, č.k. 52 Cbi 7/08-59 sa **z r u š u j ú** a vec sa vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 16.septembra 2008, č.k. 52 Cbi 7/08-59 určil, že pohľadávka žalobcu v sume 74 150 583 Sk je pohľadávkou proti podstate. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že medzi konkurzným veriteľom úpadcu a žalobcom bola uzavretá záložná zmluva 26. februára 1998, ktorou žalobca zabezpečil svojou nehnuteľnosťou – ubytovňou I a II ako zálohom úver úpadcu. Úpadcovi bol poskytnutý úver v sume 12 500 000 DEM s tým, že záložný veriteľ si túto pohľadávku do konkurzu prihlásil v celkovej výške 231 528 829,89 Sk a po zaplatení kúpnej ceny zo zmluvy o prevode nehnuteľnosti v sume 74 150 538 Sk svoju pohľadávku znížil o túto sumu. Dňa 8. marca 2006 uzavrel žalobca ako predávajúci so S. D., a. s., M. ako kupujúcim zmluvu o prevode nehnuteľností, predmetom ktorej bol predaj nehnuteľností, založených v prospech úpadcu.

Účastníci zmluvy si dohodli kúpnu cenu 74 150 583 Sk, ktorá bola vyplatená záložnému veriteľovi. V prejednávanej veci mal súd za preukázané, že táto pohľadávka vznikla po vyhlásení konkurzu a je splatná v priebehu konkurzu. Pred vyhlásením konkurzu bolo úpadcovi len doručené oznámenie o výkone záložného práva, ktorý však bol zrealizovaný až po vyhlásení konkurzu. Pri rozhodovaní sa súd opieral aj o rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Cdo 71/99, podľa ktorého ak pohľadávka veriteľa bola uspokojená zo zálohu záložcu, ktorý nie je totožný s osobou dlžníka, môže záložca za to požadovať náhradu a to použitím analógie (§ 853 Občianskeho zákonníka), podľa ust. § 550 Občianskeho zákonníka. V odôvodnení rozhodnutia sa uvádza, že ust. § 151a až § 151g Občianskeho zákonníka upravuje inštitút záložného práva neobsahujú spôsob vyrovnania sa medzi záložcom a dlžníkom v prípade realizácie záložného práva záložným veriteľom, ale túto možnosť ani nezakazujú. Plnenie záložcu za dlžníka je jeho právnou povinnosťou, preto svoj nárok na náhradu za plnenie poskytnuté záložnému veriteľovi nemôže voči dlžníkovi uplatňovať podľa § 454 Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 853 Občianskeho zákonníka však umožňuje použitie analógie legis, a preto záložca môže požadovať od dlžníka náhradu za poskytnuté plnenie veriteľovi podľa § 550 Občianskeho zákonníka analogicky. Uvedené ustanovenie upravujúce tzv. zákonnú cesiu pohľadávky veriteľa voči dlžníkovi na ručiteľa, je obsahom a účelom tomuto právnomu predpisu najbližšie. Súd sa s týmto rozhodnutím stotožnil a neuznal námietku žalovaného, že nie je aplikovateľné v podmienkach konkurzu. Je preukázané, že záložca plnil za dlžníka. Záložný veriteľ potom, ako mu bola poukázaná kúpna cena za predaj nehnuteľnosti, znížil prihlásenú pohľadávku. Súd dospel k záveru, že žalobca si oprávnenne prihlásil túto pohľadávku ako pohľadávku proti podstate, lebo vznikla až po vyhlásení konkurzu. Nestotožnil sa s tvrdením žalovaného, že si ju žalobca mal prihlásiť ako pohľadávku podmienenú, lebo v čase, keď by si pohľadávku mal prihlásiť, nebola ešte zmluva o prevode nehnuteľnosti zrealizovaná a nebolo zrejmé, či dôjde k výkonu záložného práva, nebola zrejماً výška pohľadávky, nebola zrejماً ani skutočnosť, či vôbec nejaká pohľadávka bude existovať a do realizácie predaja zálohu žiadna pohľadávka na strane žalobcu neexistovala.

Na odvolanie žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací vec prejednal a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je vecne správne, preto rozsudkom z 15. októbra 2009, č. k. 3 Obo 153/08-97 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodol tak s odôvodnením, že žalobca pravosť svojej pohľadávky oprel o záložnú zmluvu z 26. februára 1998, uzavretú medzi konkurzným veriteľom úpadcu a žalobcom, na základe ktorej zabezpečil dlh úpadcu v sume 231 528 829,89 Sk zálohom (nehnuteľnosťou žalobcu). Na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti z 8. marca 2006 došlo k realizácii záložného práva predajom založenej nehnuteľnosti za cenu 74 150 583 Sk a tento výťažok bol vyplatený záložnému veriteľovi, v dôsledku čoho svoju prihlásenú konkurznú pohľadávku znížil o túto sumu. Žalobca si svoju pohľadávku uplatnil u správcu konkurznej podstaty podaním zo 6. júna 2006. Správca žalobcovi oznámil, že ju neuznáva. Odvolací súd ďalej uviedol, že žalobca ako záložca zabezpečoval úver poskytnutý úpadcovi, na ktorého bol uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. marca 2004, sp. zn. 25-24 k 130/01 vyhlásený konkurz. V čase vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu žalobca bol záložcom jeho dlhu a v rozsahu hodnoty zálohu mal podmienenú pohľadávku proti úpadcovi, pričom podmienkou účinku tohto právneho úkonu bola realizácia záložnej zmluvy. Odvolací súd na záver zhrnul, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, ale vec nesprávne právne posúdil, preto napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol.

Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca dovolanie. Žiadal, aby dovolací súd zmenil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdí a žiadnemu z účastníkov neprizná náhradu trov konania.

Prípustnosť dovolania zdôvodnil poukazom na ustanovenie § 238 ods.1 O. s. p., lebo dovolanie smeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu. V dovolaní namietal, že odvolací súd posúdil pohľadávku žalobcu zo záložnej zmluvy z 26. februára 1998 ako podmienenú pohľadávku proti úpadcovi, ktorú si mal žalobca prihlásiť v konkurznom konaní úpadcu v rozsahu hodnoty zálohu, pretože žalobca bol záložcom dlhu úpadcu. Podľa názoru dovolateľa odvolací súd sa vôbec nezaoberal právnou kvalifikáciou žalobcu a vo svojom rozhodnutí neodôvodnil, prečo pohľadávka v sume 74 150 583 Sk nie je pohľadávkou proti podstate. V tomto vidí porušenie zásady rovnosti účastníkov konania a nesprávne právne posúdenie veci. Ďalej uviedol, že ZKV neupravoval možnosť, aby si záložca prihlásil pohľadávku na základe zmluvy o zriadení záložného práva. Ako prvý mal pohľadávku veriteľovi zaplatiť dlžník-úpadca a až potom, čo zročná pohľadávka nebola riadne a včas splnená, nastupuje druhá funkcia záložného práva a to funkcia uhradzovacia, kedy ako druhý v poradí mohol plniť veriteľovi zo zálohu záložca-žalobca. Záložný veriteľ si svoju pohľadávku uplatnil u prvého v poradí, u úpadcu prihláškou v konkurznom konaní. Bolo na

vôli záložného veriteľa, ktorý bol zároveň konkurzným veriteľom, či si vôbec uplatní svoje právo na predaj zálohu a takisto aj kedy si toto právo uplatní. Ak podmienkou vzniku pohľadávky podľa názoru odvolacieho súdu mala byť realizácia záložnej zmluvy, tak potom ak by záložný veriteľ realizoval toto právo pred vyhlásením konkurzu, mal by žalobca riadnu pohľadávku, ktorú by si prihlásil a ak by žalobca realizoval záložnú zmluvu po ukončení konkurzu, tak by žalobca nemohol uplatniť svoju pohľadávku proti dlžníkovi vôbec a logicky vyplýva záver, že ak toto právo sa rozhodol veriteľ uplatniť po vyhlásení konkurzu, tak táto pohľadávka vznikla žalobcovi počas konkurzu a je prednostnou pohľadávkou. Podľa názoru žalobcu bol oprávnený požadovať od dlžníka-úpadcu náhradu za poskytnuté plnenie veriteľovi až vtedy, keď plnil za dlžníka, teda kedy mu pohľadávka vznikla vo výške, v akej za úpadcu plnil a kedy sa stala zročnou. Ak plnil žalobca ako záložca veriteľovi počas konkurzu, tak mu pohľadávka vznikla a stala sa splatnou v priebehu konkurzného konania, a preto si túto pohľadávku žalobca uplatnil v zmysle ust. § 31 ods.1 písm.f/ ZKV u správcu ako pohľadávku proti podstate a požadoval jej úhradu.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Žalobca mal v zmysle § 20 ods. 2 ZKV možnosť prihlásiť si do konkurzu svoju podmienenú pohľadávku voči úpadcovi. Počas plynutia lehoty na prihlasovanie pohľadávok až do konca prieskumného pojednávania mal žalobca vedomosť, resp. s prihliadnutím na všetky okolnosti mal mať vedomosť o vyhlásení konkurzu na majetok úpadcu a z toho dôvodu mu muselo byť už v tom čase zrejmé, že úpadca svoj dlh nesplní a dôjde tak k výkonu záložného práva na jeho majetok. Začatie výkonu záložného práva zo strany záložného veriteľa už bolo žalobcovi oznámené listom zo 14. októbra 2003. Napriek uvedenému žalobca nevyužil možnosť prihlásiť si svoju pohľadávku do konkurzu a neuplatnil si ju ani do skončenia prieskumného pojednávania, ktoré sa konalo 15. decembra 2004. Žalovaný sa plne stotožňuje s právnym názorom odvolacieho súdu vyjadrenom v napadnutom rozsudku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.2 O. s. p.) po zistení, že dovolanie, ktoré podal včas účastník konania, smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods.1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca ako záložca uzavrel so S. N. F.- M. V. H. ako so záložným veriteľom 26. februára 1998 záložnú zmluvu na zabezpečenie dlhu dlžníka,

terajšieho úpadcu P. S. S., a. s. “v konkurze“ . Ako záloh poskytol nehnuteľnosti a to ubytovňu I. a II súp. č.3060, postavené na parcele č. X. v B., miestnej časti N. M..., k. ú. N. M..., okres B. III, zapísané na LV č. X.. Ďalej z obsahu spisu vyplýva a medzi účastníkmi nie je sporné, že záložný veriteľ pristúpil k výkonu záložného práva a predmetné nehnuteľnosti previedol zmluvou o prevode nehnuteľností z 8. marca 2006, na S. D., a. s., M. za kúpnu cenu 74 150 583 Sk, ktorá slúžila záložnému veriteľovi na uspokojenie časti dlhu úpadcu P. S. S., a. s.“ v konkurze“ (ďalej len úpadca). Následne si záložný veriteľ svoju pohľadávku, prihlásenú v konkurze vedenom na majetok úpadcu, znížil o sumu 74 150 583 Sk. Vyplýva to z uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. septembra 2006, č. k. 35 Cbi 7/05-72. Z uvedeného uznesenia krajského súdu však vyplýva aj ďalšia podstatná skutočnosť a to, že pohľadávku konkurzného veriteľa N. F.- M. V., H. (záložného veriteľa) poprel správca konkurznej podstaty a záložný veriteľ sa incidenčnou žalobou domáha určenia pravosti a poradia pohľadávky. Napriek tomu, že právoplatné rozhodnutie v tejto veci má význam pre posúdenie pohľadávky uplatnenej žalobcom, keďže sa odvodzuje od pohľadávky záložného veriteľa, súd prvého stupňa nezisťoval, ako skončil spor záložného veriteľa o pravosť pohľadávky prihlásenej v konkurze , prípadne či bol ešte záložný veriteľ v čase rozhodnutia konkurzným veriteľom. Ak by záložný veriteľ mal v čase rozhodnutia právoplatne zamietnutú žalobu o určenie pravosti a poradia prihlásenej pohľadávky, nemohol by sa žalobca úspešne domáhať uspokojenia uplatnenej pohľadávky z konkurznej podstaty. Preto bude potrebné v naznačenom smere doplniť dokazovanie.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia zdôraznil, že pohľadávka záložného veriteľa bola uspokojená zo zálohu záložcu, ktorý nie je totožný s osobou dlžníka, preto sa záložca môže domáhať náhrady s použitím analógie legis (§ 853 Obč. zák.) podľa ust. § 550 Obč. zák. (v súlade s uverejnenými rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky napr. sp. zn. 2 Cdo 71/99). V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že záložca je oprávnený požadovať od dlžníka náhradu až potom, ako plnil za dlžníka, teda kedy mu pohľadávka vznikla. V prejednávanej veci nie je sporné, že žalobcovi pohľadávka vznikla predajom založených nehnuteľností na základe zmluvy o prevode nehnuteľností z 8. marca 2006. Konkurz na majetok úpadcu bol vyhlásený uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. marca 2004, č.k. 25-24 K 130/01-587.

Podľa ust. § 31 ods.3 písm. a/ zákona č. 328/1992 Zb. o konkurze a vyrovnaní v platnom znení (ďalej len ZKV) pohľadávkami proti podstate sú pohľadávky, ktoré vznikli po vyhlásení konkurzu a sú splatné v priebehu konkurzu.

Citovaným ustanovením sa upustilo od preferovania štátnych pohľadávok a pohľadávky proti podstate definuje ako všetky pohľadávky, ktoré vznikli po vyhlásení konkurzu a sú splatné po vyhlásení konkurzu. Nie je rozhodná vecnoprávna povaha záväzku, ale len časové hľadisko vzniku pohľadávky a jej splatnosť.

Odvolaací súd v napadnutom uznesení dospel k opačnému záveru, ako súd prvého stupňa. Podľa jeho názoru uplatnená pohľadávka nie je pohľadávkou proti podstate, pričom neuviedol, ako dospel k takémuto záveru. Jeho rozhodnutie je preto v tomto smere nepreskúmateľné.

Pritom je nepochybné, že pohľadávka žalobcu vznikla a stala sa splatnou po vyhlásení konkurzu. Preto ak sa v ďalšom konaní preukáže, že žalobca plnil za úpadcu záložnému veriteľovi a týmto plnením sa znížila pohľadávka konkurzného veriteľa, jeho pohľadávka sa má uspokojiť ako pohľadávka proti podstate.

Z uvedených dôvodov rozhodnutia oboch súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm.c/ O. s. p.), preto ich dovolací súd podľa § 243b ods.1 a ods.2 O. s. p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Súd v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách dovolacieho konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. októbra 2010

JUDr. Anna Marková, v . r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: H.